

Uitleg van een bijbelgedeelte

“Zo waar de HEER leeft, en zo waar u leeft, ik ga niet zonder u.’ Toen stond Elisa op en ging met haar mee.”

(2 KONINGEN 4:30)

“(…) en toen zij boven kwam, zei Elisa: ‘U kunt uw zoon meenemen’. De vrouw kwam de kamer binnen, viel aan Elisa’s voeten neer en boog diep voorover. Toen nam ze haar zoon op en ging de kamer uit.”

(2 KONINGEN 4:36-37)

Gerbrand van den Eeckhout,
Elisa en de vrouw uit Sunem

Ternauwernood

Wonderen staan vrijwel nooit op zichzelf. Het zijn tekenen die verwijzen naar iets, of liever gezegd: iemand anders. Dat geldt in het bijzonder voor het wonder waarbij Elisa wordt ingeschakeld als een jongen terugkeert uit de dood. Het gebeurt sporadisch dat God dit teken van leven opricht. En in deze geschiedenis gebeurt dat in het bijzonder in confrontatie met een andere godheid!

Doodsmacht

De vrouw uit Sunem die Elisa onderdak heeft gegeven, verzet zich tegen de vreemde godsdienst die is opgedrongen door Achab en Izebel, namelijk die van Baäl. Deze godheid staat bekend als heer en meester op het terrein van de vruchtbaarheid (groeïende economie) en de seksualiteit (samen met Astarte). Minder bekend is zijn activiteit op het terrein van de dood en het dodenrijk. Volgens de Kanaänitische mythe was Baäl neergedaald in het dodenrijk en vervolgens weer uit de dood opgestaan. En dat gebeurde niet slechts één keer, maar periodiek. Het ging gelijk op met

de jaarlijkse wisseling van de seizoenen. De winter besloeg de periode van zijn sterven, de lente het tijdperk waarin hij met behulp van Astarte weer opstond en nieuw leven schonk. Nieuw leven leek de specialiteit te zijn van de godheid Baäl ...

Kwetsbaar nieuw leven

Tegen deze religieuze achtergrond belooft Elisa namens de God van Israël aan deze vrouw uit Sunem nieuw leven. Zij krijgt de geboorteaankondiging van een zoon. Dat is niet alleen ongevraagd, maar ook nog eens onverwacht. De vrouw antwoordt zelfs met een zekere argwaan. Spiegel uw dienaar toch niets voor! Heeft zij soms een leeftijd bereikt dat zij normaal gesproken niet meer zwanger kan worden?

Israël wordt overspoeld met religieuze verhalen uit de Baältraditie, over leven wekken en verwekken. Maar Elisa spreekt een belofte uit namens de levende God: vandaag over een jaar houdt u een zoon in de armen! En

zowaar, de vrouw wordt daadwerkelijk moeder, zoals was toegezegd. De God van Elisa opent de moederschoot. Dus Hij beschikt over de Bron van Leven en niet Baäl.

Alleen, het schrikbarende gebeurt: het verlies van het liefste dat ze heeft. De jongen loopt midden op de dag een zonnesteek op en sterft vroegtijdig op de schoot van zijn moeder. Zij durfde al niet te hopen dat het mogelijk was een zoon te ontvangen. Wat voor godheid gaat hierachter schuil? Die eerst geeft en dan weer neemt?! Is dit niet wreder dan kinderloosheid? De God van Israël doet op dit moment denken aan een grillige Baäl, een godheid die het leven van eerstgeborenen opeist. Mensenoffers kwamen in deze religie regelmatig voor.

Protest!

Haar protest blijkt uit alles wat zij doet. Zij legt de jongen op het bed van de godsmann; de plaats die zij eerder aan hem zelf had toegekend. Zij blijkt

een doodsgevaarlijk iemand in huis te hebben gehaald. Zijn de woorden van deze profeet wel betrouwbaar? De belofte was zo mooi, maar de goddelijke waarborg schenkt nu geen enkel vertrouwen meer. Haar man geeft geen

Het protest van de vrouw wordt toegestaan. Zij uit haar bange vermoeden van destijds: had ik niet gerept over valse hoop, toen u mij indertijd een zoon beloofde? En nu wil zij niet op weg gaan zonder Elisa zelf. Het leven ligt niet bij

de jongen wel zeven keer, het moet van ver komen.

Pas dan is het moment gekomen dat zijn moeder wordt geroepen uit haar doodsnood. Tot dan toe moest zij op afstand blijven. Maar nu ziet zij het voor zich: de jongen is teruggekeerd uit de dood. Dat doet weer denken aan Baäl die uit de dood telkens tot leven komt. Wat hier gebeurt is echter niet mythisch, maar levensecht. Elisa geeft de jongen aan zijn moeder terug. Zij valt op haar knieën voor zijn voeten, vol erkenning. Nu weet de vrouw dat de woorden van de profeet betrouwbaar zijn en geen valse hoop bieden. Ze heeft bevestigd gekregen dat de HEER de Levende is.

De vrouw uit haar bange vermoeden van destijds: **had ik niet gerept over valse hoop, toen u mij indertijd een zoon beloofde?**

commentaar en blijft passief. Zij daarentegen toont zich vastberaden: zij gaat niet naar de begrafenisondernemer. Zij wil en zal naar de godsman zelf die haar eens haar kind heeft beloofd. Om verhaal te halen en hem te confronteren.

Tot nu toe is Elisa telkens opgetreden via via. Eerst via een voorwerp (een staf). Vervolgens via een persoon. Daarmee is de vrouw op gepaste afstand gehouden. Maar nu zoekt ze uit eigen beweging toenadering en accepteert ze niet dat de profeet buiten schot blijft.

Elisa doet er nog steeds alles aan om de vrouw op afstand te houden. Gaat het goed? Wat een vraag! Alsof hij dat niet weet. Vreemd genoeg, heel anders dan gebruikelijk, heeft God het verdriet voor zijn profeet verborgen gehouden. Normaal gesproken laat God hen toch delen in zijn plannen, zeker in geval van onheil (Gen. 18:17; Amos 3:7). Blijkbaar is er ook de nodige afstand tussen Elisa en zijn God. Hoe toegankelijk is die God, hoe anders is Hij dan Baäl?

haarzelf, maar buiten haar. Daardoor krijgt zij haar zin. Want zij uit zich heel kordaat en beslist: zo waar de Heer leeft, ik ga niet zonder u. Zij verliest haar vertrouwen niet.

Sterker dan de dood

De staf die Gehazi op de jongen legt, geeft geen teken van leven. Dat middel werkt blijkbaar niet. Onttrokken aan het grote publiek bidt Elisa in een afgesloten ruimte, de binnenkamer. Het middel van gebed werkt trouwens ook niet automatisch. Het gebed van de profeet gaat gepaard met een worsteling en een bijzonder gebaar. Heel zijn lichaam is erbij betrokken. Elisa gaat op het kind liggen, mond op mond, ogen op ogen, handpalm op handpalm. Hij identificeert zich volledig met de dode en maakt zich één met hem. Maar ook dat gaat niet in één keer, het vraagt tijd: wachten tot het lichaam warm wordt. En daarna niest

Hij gaf het kind aan zijn moeder ... precies wat Jezus de Profeet doet als hij de jongen van de weduwe te Naïn uit de dood terugroept (Luc. 7). Jezus toont daar geen afstand, integendeel. Hij ontfermt zich, Hij raakt de baar aan, Hij houdt de rouwstoet tegen. Jezus spreekt niet via via, maar rechtstreeks, zeker als Hij is van verhoring door zijn Vader. Die Vader houdt niets voor zijn Zoon verborgen. Hij richt een teken op van het koninkrijk waarin dood, verdriet en rouw geen plaats meer hebben. ■

Noot: In een andere versie verscheen deze Woordwaarde als meditatie in het *Bijbels Dagboek NBV21, NBG 2023*